

Tijd en Taak

RELIGIEUS-SOCIALISTISCH WEEKBLAD

AAN GOD
BEHOORT
DE AARDE
EN HAAR
VOLHEID
PSALM 24:1

ZATERDAG 24 DESEMBER 1932 - No. 12
31ste JAARGANG VAN DE BLIJDE WERELD

ONDER REDACTIE VAN
Dr. W. BANNING

ADRES DER REDACTIE:
BENTVELDSWEG 5 TE BENTVELD

VERSCHIJNT VIJFTIG MAAL PER JAAR - 31STE JAARGANG VAN DE BLIJDE WERELD

ABONNEMENT BIJ VOORUITBETALING PER JAAR F 3.40, PER HALFJAAR F 1.75, PER KWARTAAL F 0.90 PLUS 15 CTS. INCASSO - LOSSE NUMMERS 8 CTS
POSTGIRO 21876 - GEMEENTEGIRO V 4500 - ADMINISTRATIE GEBOUW N.V. DE ARBEIDERSPERS, HEKELVELD 15, AMSTERDAM-CENTRUM

Uit de diepten

Kunnen wij, religieuze socialisten, in dezen tijd en speciaal in dit jaar, Kerstmis nog „vieren”? Dat wil zeggen, kunnen wij inderdaad nog iets beleven van de mild-stralende blijheid, die tot de sfeer van het Kerstfeest behoort? Kan een mensch nú de woorden „vrede op aarde” uitspreken, zonder dat daarin een valsche klank ligt, een klank van zoetsappige oppervlakkigheid, van zelfgenoegzame huichelarij of zonder dat zijn stem breekt in een snik van wanhoop of in een hoonende lach van ontgoocheling?

Is niet slechts één levenshouding nu moedig en eerlijk: het aanvaarden, dat onze idealen hebben gefaald? Van „vrede op aarde” nergens een sprankje; onvrede in de harten, onvrede in de wereld; overal twist, strijd, tweedracht, óók onder hen, die broeders moesten zijn, omdat ze verbonden zijn door ééne gedachte en ééne wil; het socialisme uiteengescheurd, het pacifisme tot een aanfluiting geworden, het geweld alom ten troon verheven; het onrecht sterk verschanst, het voorrecht tot de tanden gewapend en daartegenover de miljoenen hongerigen, „overtolligen”, uitgeworpenen, in wier harten verbittering, strijdwil en wraaklust de eenige gevoelens schijnen, die nog kunnen leven en groeien; nergens licht en overal duisternis; nergens liefde en overal haat, wantrouwen, afgunst. Een maatschappij in ontbinding, een cultuur, die ineenstort, een arbeidersklasse, die zich zelve verscheurt, en nergens, althans nergens onder de grooten der aarde, de machtigen, de leiders in dit werelddeel, een spoor van inkeer en omkeer; nergens de wil tot verzoening, als zacht en helder gezang opstijgend uit de eenvoudige woorden: „broeder! vergeef mij: ook ik heb gefaald.”

Is zóó de werkelijkheid niet? Kunnen we, durven we ons dan nog verdiepen in den zin der Kerstsymbolen, nog gelooven aan hun eeuwige waarheid, hun waarheid ook voor ons?

Wat is de diepste zin dier symbolen? Waarin onderscheiden zij zich van de, toch ook schoone, verhevende en troostrijke symbolen der oud-noorsche en oud-germaansche mythologie, waarvan zooveel sporen

in Kerstfeest en kerstgebruiken voortleven: de diepe, dankbare vreugde om de overwinning van het licht over de duisternis, dat is van het leven over den dood?

Heerlijk menscheijk geloof aan de overwinning van het Licht en het Leven, dat ontsprong uit de afhankelijkheid van den mensch van de natuurkrachten, om allengs verdiept, verruimd en verhoogd te worden door het besef van een eeuwigen strijd, een eeuwig sterven en een eeuwige opstanding in de innerlijke wereld. Geloof, dat in den kultus van het oude Egypte, uitgroeide tot de diepzinnige vereering van den dood als de Moeder-des-Levens.

Schoon, diepzinnig en oneindig rijk zijn de symbolen, waarin de vroomheid veler volken de eeuwige wisseling, de eeuwige wording en verwording, de eeuwige opgang en neergang, die tot nieuwen opgang leidt, heeft uitgebeeld.

Hun aller gedachte leeft ook in ons. Ook uit dit denken groeit hooge troost en mannelijke vreugde; ook dit denken stemt de ziel tot religieuzen eerbied en ontzag.

Maar door het Kerstverhaal straalt een warmer licht, en uit het Kerstsymbool groeit een inniger blijheid. Groeit omhoog het vertrouwen in een andere bestaanswijze van en voor menschen, dan die het rythme overneemt, en ten eeuwigen dage nabootst, van wording en verwording, opgang en ondergang, verstarring en terugkeer tot leven. Groeit omhoog het vertrouwen in een menscheijk overwinning, bevochten op harde natuurnoodzakelijkheid, op oergebondenheid aan een noodlottig heen-en-weer gevloed, heen-en-weer geslingerd worden van alle menscheijk leven voor eeuwig in een geestelijk ontstijgen aan het kwaad der liefde-loosheid-tusschen-menschen in een komend rijk van uitstroomende warmte van broederlijke gerechtigheid, van innig welgevallen aan elkaar; in een verlossing uit de smartelijke belevingen van den broederhaat — alle menschenhaat is broederhaat — uit de kwellingen van nijd en afgunst, uit de doodsche kilheid van harde liefdeloosheid, ruwe onverschilligheid van menschen voor elkaar. Vertrouwen op een verlossing, veroverd op

het onder-menscheijk, en het al-te-menscheijk in den mensch door menscheijk krachten van liefde en vreugde veroverd, in gehoorzaamheid aan de stem in hen van het boven-menscheijk, geleid door den drang in hen naar omhoog, uit God geboren en weer strevend opwaarts tot God.

Wanneer dit vertrouwen en die drang in de menscheijk zouden ondergaan, dan zou het tijd zijn de Kerstsymbolen te begraven, en te vluchten in één van die schijn-bolwerken van den haat of de ontkenning, waarin zoovele vertwijfelden troost zoeken.

Maar wij weten met de zekerheid van het geloof, dat zij nooit zullen ondergaan, zoolang de menscheijk leeft. En wij weten uit eigen ervaring en uit die van vele anderen, dat dat vertrouwen en die drang juist nu tot krachtig leven ontwaken. Wij weten, dat het verlangen groeit naar verlossing, niet enkel uit lichamelijke, maar ook uit geestelijke nood, uit de innerlijke hel van broederhaat en vereenzaming. Wij weten dat met het verlangen ook het besef groeit, dat de verlossing enkel bereikt kan worden door het eigen *ik* op te geven, „zijn ziel te verliezen”, enkel door het offer van dat *ik*, door opgaan in de oneindige wordende Gemeenschap. Lichamelijke en geestelijke nood, zorg en kommer, benardheid en benauwenis, hoogmoed die breekt en verslagenheid die gevoeld wordt als te zijn tegen het leven — allen leiden zij de menscheijk ziel langs verschillende wegen, tot het aanvaarden van de religieuze levenshouding, tot het geloof aan een *zin* in den kruisgang dezer menscheijk, tot het aanvaarden van eigen leed als een deel van het algemeene offer, dat ter wille der algemeene verlossing moet worden gebracht.

Dit geestelijk beginsel groeit nu in menschen omhoog. Allengs in al meerdere menschen. Voor hen is enkel zóó leven nog leven. Dit beginsel geeft aan hun leven vorm en inhoud. De heilsgedachte, verworteld met den diepsten wil tot broederlijke eenheid, groeit zichtbaar tusschen hen omhoog.

H. R. H.

Een basis-inkomen voor iedereen

Onder een basisinkomen versta ik een (b.v. wekelijks) inkomen, door de staat uit te keren, zoals tegenwoordig voor ondersteunde werklozen bestaat in de werklozensteun. De kwestie waarvoor ik hier aandacht zou willen vragen is de volgende: is het niet gewenst, dat niet alleen aan werkloze gezinnen, maar aan alle gezinnen een dergelijk „basis-inkomen” wordt uitgekeerd? Naar ik meen is daar veel voor te zeggen. Ik wil enige der belangrijkste argumenten hier in het kort bespreken.

Om te beginnen wil ik er op wijzen, dat een dergelijk basisinkomen behalve voor ondersteunde werklozen in de tegenwoordige maatschappij ook reeds bestaat in een enkel ander opzicht. Namelijk in dit opzicht, dat kosteloos onderwijs, kosteloze geneeskundige hulp e. d. in bepaalde gevallen ook nu reeds een deel van het inkomen vormen, zodat ook nu reeds het inkomen bestaat uit twee delen: een basisinkomen, dat door de maatschappij (uit belastinggeld) wordt betaald en een bedrijfsinkomen, dat wordt verdiend in het bedrijf, waar men werkt. Alleen is tans het „basis-inkomen” zo klein dat het die naam ter nauwernood verdient. De bedoeling van dit artikel is de wenselijkheid te betogen van een veel belangrijker „basis-inkomen”. Het spreekt vanzelf, dat daarbij dan gedacht wordt aan een — aanvankelijk — even grote vermindering van het „bedrijfsinkomen.”

Wat is nu het voordeel van een dergelijke verschuiving? Dit moet vooral gezocht worden in de invloed die ze zou hebben op de werkgelegenheid. Inderdaad zou de werkgelegenheid door een dergelijke verschuiving, en onder overigens gelijke omstandigheden, waarschijnlijk zeer belangrijk toenemen. Het zou toch immers betekenen dat een aanmerkelijk kleiner deel van het loon voor rekening zou komen van de bedrijven, waardoor voor een aantal grensbedrijven, die in de huidige situatie niet kunnen werken, het draaien weer mogelijk zou worden. Men krijgt dan deze situatie, dat van de aldus aangestelde arbeiders — waarvoor ook tans de werklozensteun wordt betaald door de maatschappij — een deel van het inkomen door de maatschappij en een deel door het bedrijf wordt betaald. De maatschappij — dat betekent in dit geval voor een belangrijk deel die bedrijven, welke een gunstiger positie hebben dan de overige, hetzij door een moderner outillage, hetzij door een zeer goede leiding, hetzij door een monopolie-positie¹⁾. De werkgelegenheid zou voorts niet alleen direkt maar ook indirekt worden verhoogd, doordat bepaalde vormen van rationalisatie zouden worden voorkomen.

Een vraag, welke zich hier dadelik naar voren dringt, is deze: legt een dergelijke maatregel niet een te grote ekstra-last op dergelijke goede bedrijven? Inderdaad is het duidelijk, dat er grenzen zijn. Men zou het aldus ingevoerde basis-inkomen zo hoog kunnen opvoeren dat daardoor een te groot gedeelte van de opbrengsten dier beste bedrijven in beslag werd genomen. Te groot in deze zin, dat de kapitaalvorming, welke hoofdzakelijk uit die bronnen moet geschieden, in gevaar zou worden ge-

bracht. Wat zou betekenen, dat de vooruitgang in produktiemethode in gevaar zou komen.

Ondertussen: men kan dit gevaar vermijden en toch met voordeel de aangegeven methode van een basis-inkomen volgen. Reeds tans toch — ik wees er reeds op — worden de beste bedrijven en de daaruit getrokken hoge inkomens via de belasting als bron voor de werklozensteun gebruikt. Er zou dus betrekkelijk weinig behoeven te veranderen in dit opzicht: de belasting zou niet veel, of niet, hoger behoeven te zijn. Ze zou alleen op andere wijze aangewend worden.

Doch er is nog iets anders. De aangegeven vorm van inkomensverdeling is speciaal dan aan te bevelen wanneer het verschil tussen de kostprijzen van de beste en de slechtste ondernemingen groter is geworden dan voorheen. Want dan krijgt men, bij handhaving van het tegenwoordige stelsel van loonbetaling — d. w. z. in hoofdzaak door de bedrijven —, een vermeerdering van het arbeidsloos inkomen, — dat vooral voortvloeit uit de verschillen tussen beste en slechtste ondernemingen — waartegenover geen evenredige vermeerdering van het arbeidsinkomen staat, zelfs een vermindering daarvan kan staan.²⁾

Er is nu aanleiding om aan te nemen, dat na de oorlog zich een dergelijk verschijnsel inderdaad heeft voorgedaan. Sterker kan men het helaas niet zeggen, omdat elke statistische informatie op dit zo uitermate gewichtige punt ontbreekt. Kostprijsgegevens worden door partikuliere bedrijven, uiteraard slechts zelden openbaar gemaakt. Er is echter toch aanleiding, zoals gezegd, om aan te nemen, dat het verschil tussen de beste en de slechtste ondernemingen — in eenzelfde tak van bedrijf — groter is dan voorheen. Dat verschil hangt n.l. samen met het tempo van de kostprijsverlaging, tengevolge van het invoeren van nieuwe methoden van produktie. Hoe sneller dat tempo, des te groter het onderscheid tussen de bedrijven die juist de nieuwste methoden hebben ingevoerd en degene die nog oudere methoden gebruiken. Dat tempo is snel geweest na de oorlog, sneller dan daarvoor. We kennen het verschijnsel alle in de vorm welke ons het Schlagwort „rationalisatie” voor de geest roept. Er zijn ook enkele statistische gegevens, die die versnelling van het tempo demonstreeren. En om die reden verdient tans het vraagstuk van een „basis-inkomen” nog ekstra aandacht.

J. TINBERGEN.

¹⁾ Ter voorkoming van misverstand zij er op gewezen, dat de hier gegeven beschouwingen geen betrekking hebben op de toestand van konjunktuurkrisis waarin we ons momenteel bevinden, doch op de grote lijnen der ontwikkeling — dus b.v. op de na-oorlogstijd als geheel vergeleken met de voor-oorlogstijd.

GONNEKE

Ons dochtertje

HILLEGONDE JEANNETTE

werd Zondag 18 December geboren.

G. v. BIEZEN—DIJK
P. v. BIEZEN

COEVORDEN,
v. d. Lelysingel 33

De jeugd in de strijd om Duitsland

Onder deze leuze organiseerde de Reichsausschuss der deutsche Jugendverbände — de werkcentrale der Duitse jeugdorganisaties — van 24—26 November l.l. een leiderskongres te Soest in Westfalen.

Waar deze centrale, evenals het Nederlandsch Jeugdleaders Instituut, gevormd wordt door jeugdverenigingen van allerlei richting, kon het zijn, dat op de konferentie Katholieke, zowel als Protestantse, nationalistiese, zo goed als socialistiese leiders samen spraken over de mogelijkheid om tot een nieuw Duitsland te komen.

Vijf onderwerpen waren aan de orde gesteld: de volksorde, de staatsorde, de maatschappelijke orde, de economiese orde, de geestelijke orde.

In tegenstelling met vorige kongressen, waarvoor men doorgaans oudere „geleerden” als inleiders uitnodigde, had men dit keer jonge leiders van allerlei overtuiging als sprekers gevraagd.

Dit was een goede gedachte; immers juist bij de jongeren van deze tijd — de meeste sprekers waren tussen 25 en 35 jaar — leeft de bereidheid en het verlangen naar eenheid, naar contact over allerlei uiterlike en innerlike grenzen heen. Ook in Duitsland, ondanks alle gescheld-in-het-openbaar.

Zo kon een socialistiese inleider zeggen, (en hij meende wat hij zei), dat het hem verheugde, hier nu eens werkelijk met een nazi van gedachten te kunnen wisselen.

De bereidheid tot het elkaar begrijpen bestond inderdaad bij de meeste deelnemers. Althans verstandelijk. Niet altijd kon men echter zijn gevoelens met de rede de baas blijven. Als er plotseling een felle getuigenis werd afgelegd van „liefde-tot-in-de-dood voor het vaderland”, dan konden velen de voeten niet meer stil houden, dan moest er instemming betuigd worden.

Duidelijk bleek, dat de wil-tot-kontakt niet voldoende is. Om samen te praten moet men elkaars taal verstaan, en daaraan ontbrak nog zeer veel! Het zou inderdaad niet kwaad geweest zijn, als het niet te veel tijd had gekost als men — zoals een taalkundige debater voorstelde — in het begin een gemeenschappelijke woordenlijst had opgesteld. Want af en toe heerste er een Babyloniese spraak-, en wat erger was, begripsverwarring.

Men was kinderlik verheugd, een socialist te horen zeggen, dat ook hij voor de natie was, en men was even kinderlik teleurgesteld, toen bij het debat de aap uit de mouw kwam, en bleek, dat hij daar iets anders mee bedoelde dan een Stahlhelman of een Nazi. Het klinkt naïef, maar het was zo: het was ontstellend weer te ervaren, hoe weinig men werkelijk van elkaars denkbeelden wist; hoe men het druk over de Volkseenheid had, terwijl men elkaar in de eigen volkstaal niet eens meer verstond.

Al is een driedaagse konferentie te kort om „vreemde talen” te leren, toch werkt ze verhelderend. Zo kwam op deze bijeenkomst zeer scherp het onderscheid naar voren tussen Katholieken en orthodox-Protestanten („Evangelischen”). Al erkennen de eersten het boze in de mens, ten slotte geloven ze toch in zijn bovennatuur, als het wezenlike. En dus vond men enige overeenstemming met de socialisten, die op het goede in de mens menen te kunnen bouwen (wat iets anders is, dan restloos geloven in de „de mens is goed”-leuze, zo-

¹⁾ Vgl. hieromtrent wat ik in de Soc. Gids van Junie 1932 schreef (blz. 413).